



Vårändringsbudget för 2016

Till finansutskottet

Finansutskottet har beslutat att bereda utbildningsutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 2015/16:99 Vårändringsbudget för 2016 med följdmotioner i de delar som berör utbildningsutskottets beredningsområde.

Utbildningsutskottet begränsar sitt yttrande till punkterna 18–23 och 41 i regeringens förslag till riksdagsbeslut i propositionen samt till kommittémotion 2015/16:3396 (SD) yrkande 1.

Utbildningsutskottet anser att finansutskottet bör tillstyrka propositionen i de berörda delarna och avstyrka motionen i motsvarande del.

I yttrandet finns en avvikande mening (SD).

Utskottets överväganden

Vårändringsbudget för 2016

Inledning

I vårändringsbudgeten för 2016 (prop. 2015/16:99) finns sex förslag om användningen av anslag och begärda beställningsbemyndiganden inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning (punkterna 18–23) som därmed berör utbildningsutskottets beredningsområde. Vidare finns ett förslag om godkännande av ändrade ramar och anvisningar om ändrade anslag för utgiftsområde 16 (punkt 41 [i denna del]) som också berör utskottets beredningsområde. Förslaget innebär en minskning av ramen för utgiftsområde 16 med 907 205 000 kronor. Det finns inga förslag i vårändringsbudgeten för 2016 som avser utgiftsområde 15 Studiestöd.

Propositionen

Förslag till riksdagsbeslut i proposition 2015/16:99

Vårändringsbudget för 2016 som berör utskottets beredningsområde

Regeringen föreslår att riksdagen

18. godkänner den föreslagna användningen av anslaget 1:13 *Statligt stöd till vuxenutbildning* inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning,

19. bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget 1:17 *Skolforskningsinstitutet* inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 19 000 000 kronor 2017 och 2018,

20. godkänner den föreslagna användningen av anslaget 1:19 *Bidrag till lärarlöner* inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning,

21. bemyndigar regeringen att under 2016–2022 besluta om årliga medlemsavgifter till KIC Raw materials under Europeiska institutet för innovation och teknik enligt följande: 2:4 *Uppsala universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå* högst 1 000 000 kronor, 2:6 *Lunds universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå* högst 300 000 kronor, 2:18 *Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå* högst 1 000 000 kronor och 2:20 *Luleå tekniska universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå* högst 1 000 000 kronor,

22. bemyndigar regeringen att under 2016–2022 besluta om årliga medlemsavgifter till KIC Healthy living under Europeiska institutet för

innovation och teknik enligt följande: 2:4 *Uppsala universitet: Forskning och utbildning på forskarnivå*, 2:16 *Karolinska institutet: Forskning och utbildning på forskarnivå* och 2:18 *Kungl. Tekniska högskolan: Forskning och utbildning på forskarnivå* om högst 750 000 kronor vardera,

23. bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget 3:6 *Rymdstyrelsen: Avgifter till internationella organisationer* under utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 200 000 000 kronor 2017–2021,

41 (i denna del). godkänner ändrade ramar för utgiftsområden samt anvisar ändrade anslag enligt tabell 1.1.

Tabell 1.1 Specifikation av ändrad ram för utgiftsområde 16 samt ändrade anslag 2016

Tusentals kronor

Ramanslag	Beslutad ram /anvisat anslag	Förändring av ram/anslag	Ny ram/Ny anslagnivå
Utbildning och universitetsforskning	69 452 400	–907 205	68 545 195
1:4 Sameskolstyrelsen	36 038	6 000	42 038
1:5 Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet	3 484 525	–18 000	3 466 525
1:10 Fortbildning av lärare och förskolepersonal	382 226	40 000	422 226
1:12 Myndigheten för yrkeshögskolan	105 629	1 000	106 629
1:14 Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning	2 066 960	–34 500	2 032 460
1:16 Fler anställda i lågstadiet	1 974 000	–658 000	1 316 000
2:2 Universitets- och högskolerådet	130 283	10 000	140 283
2:64 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor	576 386	30 000	606 386
2:65 Särskilda medel till universitet och högskolor	694 834	–303 605	391 229
3:1 Vetenskapsrådet: Forskning och forskningsinformation	5 766 449	–46 300	5 720 149
3:2 Vetenskapsrådet: Avgifter till internationella organisationer	280 061	66 200	346 261

Källa: Prop. 2015/16:99 s. 14–15.

Motionen

I kommittémotion 2015/16:3396 av Oscar Sjöstedt m.fl. (SD) yrkande 1 begärs att riksdagen godkänner ändrade ramar för bl.a. utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning och anvisar ändrade anslag. Förslaget innebär för utgiftsområde 16 att minskningarna av de ramanslag som

regeringen föreslår för anslagen 1:5 *Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet*, 1:14 *Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning*, 1:16 *Fler anställda i lågstadiet* och 2:65 *Särskilda medel till universitet och högskolor* inte genomförs. Motionärerna anför bl.a. att man motsätter sig nedskärningar inom utbildningsväsendet.

Utskottets ställningstagande

När det gäller förslagen i vårändringsbudgeten för 2016 för utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning vill utskottet inledningsvis påminna om att antalet asylsökande ökade påtagligt under hösten 2015 i Sverige. Ett ökat mottagande av nyanlända elever och vuxna får också en inverkan i form av kostnadsökningar och ökade behov m.m. i fråga om flera av anslagen inom utgiftsområde 16 för 2016 som inte kunde förutses när budgetpropositionen för detta år beslutades under hösten 2015.

Förslaget om ändrad ram och ändrade anslag för utgiftsområde 16 omfattar elva anslag och innebär en minskning av ramen för utgiftsområde 16 med drygt 907 miljoner kronor. Utskottet vill bland dessa anslagsförändringar framhålla följande.

Anslaget 1:5 *Utveckling av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet* föreslås sammantaget minskas med 18 miljoner kronor för 2016. Inom ramen för anslaget föreslås en rad förändringar. Utskottet välkomnar de förändringar som föreslås inom anslaget och vill särskilt framhålla att regeringen anser att anslaget bör ökas med 100 miljoner kronor för ett stöd för skollokalerna. Utskottet vill i det sammanhanget betona vikten av adekvata skollokalerna för att säkerställa att eleverna har en god lär- och arbetsmiljö. Förslaget ska ses mot bakgrund av det ökade antalet elever som det ökade mottagandet av nyanlända medför, vilket innebär kostnadsökningar och investeringsbehov för många kommuner. Av den anledningen beslutade regeringen i slutet av 2015 att avsätta 200 miljoner kronor som extra stöd till kommuner som fått den största procentuella ökningen av antalet elever (U2015/05782/S). Det rörde sig företrädesvis om relativt små kommuner. Även kommuner med stor ökning i faktiska tal, ofta stora kommuner, har emellertid kostnader för t.ex. planering och uppförande av nya skolbyggnader. Regeringen anser att de kommuner som har tagit emot ett stort antal eller en stor andel asylsökande och där det, utifrån storleken på befolkningsökningen i kommunen, kan finnas brist på skollokalerna bör kunna få ta del av ett liknande stöd. Avsikten är att stödet ska fördelas till ett mindre antal kommuner. Vidare anför regeringen att i samband med budgetpropositionen för 2016 tillfördes anslaget 500 miljoner kronor för en satsning på specialpedagogik (prop. 2015/16:1 utg.omr. 16, bet. 2015/16:UbU1, rskr. 2015/16:113). För att bidra till finansieringen av de ökade anslagen i propositionen bör satsningen på specialpedagogik minskas med 100 miljoner kronor, som regeringen bedömer inte kommer att utnyttjas under året.

När det gäller anslaget 1:10 *Fortbildning av lärare och förskolepersonal* ställer sig utskottet bakom att anslaget ökas med 40 miljoner kronor. För att ytterligare stärka förutsättningarna för bra språkundervisning bör satsningen på ökad kompetens för lärare inom utbildning i svenska för invandrare (sfi) och svenska som andraspråk inom komvux utökas.

Anslaget 1:14 *Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning* föreslås i propositionen minskas med 34,5 miljoner kronor. Regeringen framhåller i sina skäl för förslaget att för att bidra till finansieringen av de ökade anslagen i propositionen bör anslaget minskas med 33,5 miljoner kronor. Vidare minskas anslaget med 1 miljon kronor för att finansiera ökningen av anslaget 1:12 *Myndigheten för yrkeshögskolan*. Minskningen bedöms inte nämnvärt påverka den verksamhet som finansieras från anslaget. Utskottet instämmer i regeringens bedömning.

Utskottet anser i likhet med regeringen att anslaget 1:16 *Fler anställda i lågstadiet* bör minskas med 658 miljoner kronor 2016. För att bidra till finansieringen av de ökade anslagen i denna proposition bör enligt regeringen vissa medel på anslaget för fler anställda i förskoleklassen och lågstadiet inte användas under 2016 och motsvarande medel i stället tillföras senare år. Till följd av senareläggningen bedöms utgifterna öka med 329 miljoner kronor 2017 respektive 2018.

Utskottet kan konstatera att merparten av bedömningen av utländsk utbildning på gymnasial och eftergymnasial nivå görs av Universitets- och högskolerådet. En central del i arbetet med att ta till vara den kompetens som finns i Sverige är möjligheterna för personer med en utländsk utbildning att få sin avslutade utländska utbildning bedömd. Utskottet välkomnar därför förslaget att anslaget 2:2 *Universitets- och högskolerådet* ökas med 10 miljoner kronor. Anslaget används bl.a. för att bedöma utländska utbildningar på gymnasial och eftergymnasial nivå. För att kunna möta den stora efterfrågan som finns när det gäller bedömningar av detta slag behöver enligt regeringen ytterligare medel tillföras anslaget. Ökningen avser förstärkning av Universitets- och högskolerådets bedömningsverksamhet samt utveckling i fråga om bedömning av utländsk utbildning.

Från anslaget 2:64 *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor* finansieras bl.a. vidareutbildning av obehöriga lärare och särskild kompletterande pedagogisk utbildning. I budgetpropositionen för 2016 bedömde regeringen att 87 miljoner kronor skulle användas till dessa ändamål (prop. 2015/16:1 utg.omr. 16 s. 312). Det stora antalet asylsökande och nyanlända medför enligt regeringen att behovet av lärare ökar ytterligare. Den stora efterfrågan på dessa utbildningar tillsammans med bristen på lärare motiverar att ytterligare medel behöver tillföras anslaget. Utskottet anser därför i likhet med regeringen att anslaget 2:64 *Särskilda utgifter inom universitet och högskolor* bör ökas med 30 miljoner kronor. I sammanhanget vill utskottet framhålla att Sverige har en stor lärarbrist. För att möta denna utmaning behövs åtgärder på kort och lång sikt. Regeringen har vidtagit en rad åtgärder för att höja läraryrkets status och attraktivitet, bl.a. höjda lärarlöner

via lärarlönelyftet, bättre arbetsmiljö och ökad kvalitet i lärarutbildningen, men också, såsom framgår ovan, utökade möjligheter till kompletterande pedagogisk utbildning och insatser för att i större utsträckning tillvarata den kompetens nyanlända har. Utskottet har också uppmärksammat frågan om lärarbrist bl.a. genom att efterfråga en samlad bild av skolans personalsituation i en resultatskrivelse från regeringen till riksdagen (bet. 2013/14:UbU1 s. 23). Nu senast har frågan varit aktuell genom att utskottet höll en öppen utfrågning om lärarbristen i skolan den 17 maj 2016.

För att bidra till finansieringen av de ökade anslagen i denna proposition bör enligt regeringen medel för kvalitetshöjande insatser vid högre utbildning inte användas under 2016. Regeringen anser därför att anslaget 2:65 *Särskilda medel till universitet och högskolor* bör minskas med 303 605 000 kronor. Utskottet ställer sig bakom förslaget och delar regeringens bedömning att minskningen inte nämnvärt påverkar myndigheternas verksamhet under 2016.

Därmed, och eftersom utbildningsutskottet även i övrigt ställer sig bakom regeringens förslag, anser utbildningsutskottet sammanfattningsvis att finansutskottet bör tillstyrka propositionen Vårändringsbudget för 2016 (prop. 2015/16:99) i berörda delar och avstyrka motionen i motsvarande del.

Stockholm den 26 maj 2016

På utbildningsutskottets vägnar

Lena Hallengren

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Lena Hallengren (S), Christer Nylander (L), Camilla Waltersson Grönvall (M), Thomas Strand (S), Betty Malmberg (M), Caroline Helmersson Olsson (S), Stefan Jakobsson (SD), Håkan Bergman (S), Jabar Amin (MP), Erik Bengtzboe (M), Gunilla Svantorp (S), Robert Stenkvist (SD), Daniel Riazat (V), Lena Emilsson (S), Maria Stockhaus (M), Fredrik Christensson (C) och Larry Söder (KD).

Avvikande mening

Vårändringsbudget för 2016 (SD)

Stefan Jakobsson (SD) och Robert Stenkvisst (SD) anför:

Regeringen gör i Vårändringsbudgeten för 2016 kraftiga nedskärningar på utbildningsväsendet, i synnerhet när det gäller medel till anslaget 1:16 *Fler anställda i lågstadiet*. Detta är något vi Sverigedemokrater med enfaset motsätter oss, inte minst med tanke på situationen i den svenska skolan med kraftigt försämrade resultat hos eleverna.

Mot bakgrund av det anförda anser vi att riksdagen bör anvisa anslagen enligt tabellen nedan.

Sverigedemokraternas förslag till ändrad ram och anslag för 2016 uttryckt som avvikelser från regeringens förslag gällande utgiftsområde 16

Tusentals kronor

	Beslutad ram/anvisat anslag	Regeringens förändring av ramanslag	Ny ram/Ny anslagnivå	SD:s avvikelse från regeringen
Utbildning och universitetsforskning	69 452 400	-907 205	68 545 195	10 14 105
1:5 Utvecklingen av skolväsendet och annan pedagogisk verksamhet	3 484 525	-18 000	3 466 525	18 000
1:14 Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning	2 066 960	-34 500	2 032 460	34 500
1:16 Fler anställda i lågstadiet	1 974 000	-658 000	1 316 000	658 000
2:65 Särskilda medel till universitet och högskolor	694 834	-303 605	391 229	303 605

Källa: Mot. 2015/16:3396